

ל א ב ג מיי מ"ד מה' ענדת יו"כ הלכה ב:

מוסף רש"י

בנויקין הוה. לא היו גדולים בכל גמרא של ד' סדרים אלא בתלמי בני שלמי (ברכות ב.) כל הגמרא שלהן לא היה מוכין כל כך לירוש שלמי היו מוכין כל כך לירוש שלמי (סנהדרין קז.) בבית עובדי דרכים. מתפללים שאל ידו גשמים (שם.) עבדי שולטין. עשה מלחמה (שם ג.) חנינא בנחת. שאין לי זרעה בשמים (שם.) בשביל חנינא בני. הוא ר' חנינא בן דוסא. וימיו היה קול זב וילא (תולין פ"ג.) דיו בקב חרובין. מתפנתם כלער וזמלאום (שם.)

רבינו חננאל

בנויקין הוה ואנן מתנינן טובא וכי הוה רב יהודה מיט בהאשה שכובשת ירק בקררה, ואמרי לה זיתים שכבשן בטריפיהן, זו היא משנה בעוקצין פרק ב', הוה א' היה דרב ושמואל קא חזינא הכא, וזכור זו קשיא גורלה היא, ואנן האידנא מתנינן י"ג מיתבתא בעוקצין, אלא מה יעשו פרנסי גדולי הדור שאין דורן פה. רב יהודה שלף מסתיה למביע רחמי אמטרא, אחזיו ליה חלמא אי שלפת אחרינא מחריב עלמא. הוהא דבעל גריה, נגריה רב יהודה ומיה, אכלו ביה קוצי. הלשון עליו שהתא אדם. פי' אכלו, קראו עליו מלשונות, כדמחזקין קרא ברוין אל תרשוין. אכלי. בעא שבור מלכא לצעוריה כו'. ר' חנינא בן דוסא הוה אזיל באורחא אתא מיטרא אמר רבון העולמים כל העולם בנחת וחנינא בצער פסק מיטרא. כי אתא לביתה אמר כל העולם בצער וחנינא בנחת אתא מיטרא. אמר רב יוסף מאי אחיני צלותא דכוון גדול, הוהא מצלי ביום הכיפורים יהי רצון מלפניך שאם תהיה השנה הזאת שחונה תהיה גשמים ואל יכנס לפניך תפילת עובדי דרכים שמתפללים לפסוק המטר, הנה ר' חנינא מתפלל ופסק המטר. ועוד היה מתפלל ואל יעידו עבד שלטון מרבית יהודה, ואל יהיו עמך בית ישראל צריכון זה לזה לפיגוסה. בכל יום בת קול יצאה כל העולם כולו ויוון בשביל חנינא בני וחנינא בני דיו בק חרובין מערב שבת לערב שבת.

ה"ג בנויקין הוה. למודם לא היה גדול אלא כסדר נויקין: שכובשת ירק בקרירה. במסכת ט' (נהרות) היא צפ' שני (מ"ה) גבי דות מייירי דקיי"ל (עוקצין פ"א משנה א) כל ידות האוכלין אס נגעה טומאה בהן נטמא גם האוכל הנרץ לידות ליד מכןס ומזילא כדאמרינן בהעור והרוטב (חולין דף ק"ט.) מכל האוכל לרבות ידות וקמני הסס אשה שהיא כובשת ירק לידות שלהן טהורין דכשהיא עולרת אותם ידות משתכרות וא"ל לטול הירקות ידות שלהן שנשמטו ונפסק האוכל מן היד מחמת כבישה: כובשא. שול"ץ בלע"ז עולרת שאל המסקה שלהן ויבשו. דרך אשה זכך כובשת ירק ממני שישתמרו לזמן מרובה: טהורין. העלין והקלחין: ואמרי לה. כי מטא לאריך צפרק שני (דעוקצין משנה א) זיתים שכבשן צטרפיהן כמרגמו עליה טרפא (בראשית ט) עלין שלהן דהיינו ידות: טהורין. ידות להביא טומאה לאוכל דמו לא חזי למהוי בית יד: הוויס דרב ושמואל. עומק גדול. ולא הוה נהירא ליה: חליסר מסיבא. שלש עשרה ישיבות איכא בהך מתא דגמרי מסכת עוקצין: כי הוה שניף חד מסאנא. משום עניו: דהוה מינה כפנא בעלמא אמר ליה בריה דרב נחוניא שבעא רבנן לרב כהנא בריה דרב נחוניא שמעיה (ב) מר דשכיה קמיה ניעשייה דליפוק בפתחא דסמוך לשוקא עשייה ונפק לשוקא הוה כנופיא אמר להו מאי האי אמרו ליה אכוספא דחמרי קיימי דקא מזדבן אמר שמע מינה כפנא בעלמא אמר ליה מינה כפנא בעלמא אמר ליה מיטרא כי מטא למישלף אחרינא אתא אליהו ואמר ליה אמר הקדוש ברוך הוא אי שלפת אחרינא מחריבנא לעלמא אמר רב מרי ברה דבת שמואל אנא הוה קאימנא אגודא דנהר פפא חזאי למלאכי דאידימו למלחי דקא מייתי חלא ומלונגהו לארבי והוה קמחא דסמידא (ג) אתו כולי עלמא למיזבן אמר להו מהא לא תיזבונן דמעשה נסים הוא למחר אתיין ארבי דחיטי (ד) דפרזינא רבא איקלע להגרונאי גזר תעניתא ולא אתא מיטרא אמר להו ביתו כולי עלמא בתעניתייכו למחר אמר להו מי איכא דהוא חילמא לימא אמר להו ר' אלעזר מהגרונאי

לדידי אקריון בחלמי שלם טב לרב טב מריבון טב דמטוביה מטיב לעמיה אמר שמע מינה (ה) עת רצון היא מבעי רחמי בעי רחמי ואתי מיטרא ההוא גברא דאיחייב נגדא כבי דינא דרבא משום דבעל כותית נגדיה רבא ומית אשתמע מילתא כי שבור מלכא בעא לצעורי לרבא אמרה ליה איפרא הורמיו אימיה דשבור מלכא לברה לא ליהו לך עסק דברים בהדי יהודאי דכל מאן דבעיין ממרייהו יהיב להו אמר לה מאי היא בעין רחמי ואתי מיטרא אמר לה ההוא משום דזימנא דמיטרא הוא אלא לבעו רחמי האידנא בתקופת תמוז וליתי מיטרא שלחה ליה לרבא כיון דעתך ובעי רחמי דליתי מיטרא בעי רחמי ולא אתי מיטרא אמר לפניו רבוננו של עולם אלהים באונינו שמענו אבותינו ספרו לנו פועל פעלת בימיהם בימי קדם ואנו בעינינו לא ראינו אתא מיטרא עד דשפוך מרזבי (ו) דצפורי לדיגלת אתא אבוה איתחזי ליה בחלמיה ואמר ליה מי איכא דמיטרא קמי שמיא כולי האי (ז) אמר ליה שני דוכתך שני דוכתיה למחר אשכחיה דמרשם פורייה בסכיני רב פפא גזר תעניתא ולא אתא מיטרא חלש ליביה שרף פינבא דדייסא ובעי רחמי ולא אתא מיטרא אמר ליה רב נחמן בר (ח) אושפזתי אי שריף מר פינבא אחריתי דדייסא אתי מיטרא איכסיף וחלש דעתיה ואתא מיטרא (ט) ר' חנינא בן דוסא הוה קא אזיל באורחא אתא מיטרא אמר לפניו רבוננו של עולם כל העולם כולו בנחת וחנינא בצער פסק מיטרא כי מטא לביתה אמר לפניו רבוננו של עולם כל העולם כולו בצער וחנינא בנחת אתא מיטרא אמר רב יוסף מאי אחיני צלותא דכוון גדול לגבי רבי חנינא בן דוסא דתנן (י) היה מתפלל תפלה קצרה בבית החיצון (יא) מאי מצלי רבין בר אדא ורבא בר אדא דאמרי תרוייהו משמיה דרב יהודה יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתהא השנה הזו גשומה ושחונה שחונה מעלייתא היא אדרבה גריעותא היא אלא (ב) אם שחונה תהא גשומה וטלולה ואל יכנס לפניך תפלת עובדי דרכים רב אחא בריה דרבא מסיים משמיה דרב יהודה (ג) לא יעדי עביד שולטן מדבית יהודה ואל יהו עמך ישראל צריכין להתפרנס זה מזה ולא לעם אחר אמר רב יהודה אמר רב (ד) בכל יום ויום בת קול יוצאת ואומרת כל העולם כולו יזון בשביל חנינא בני וחנינא בני דיו בקב חרובים מע"ש לע"ש הוה רגילא דביתהו למיחמא תנורא כל מעלי דשבתא ושדייא אקטרתא משום

דמיטרא הוה. ואפילו לא זעו נמי אחי מיטרא: שלחה ליה לרבא. דכחמא ליה לרבא: אכוסינו ספרו לנו פועל פעלה בימיהם בימי קדם. שהיית מפליא להם נסים (ה) עד דשפוך מרזבי דליפורי. שקילחו מים מן המרזיבות עד ששטפין בחולות ויורדין ושופכין: לדיגלם. לנהר חדקל: אשני מטסך. אל תשכח צמטך הלילה: כסריי. שרלו שדים להורגו וחתכו את מטמו. והיינו דאמרין ששטיט חולין צפרק הזרוע (דף קג.) וליקרייהו לרבא רבא מוץ היה לא מזינו לו מיפה בכל הש"ס אלא זיה המעשה כשציקש הגשמים צממו שלל לזורך: הכי גרסינן ר"פ גזר ענינא חלש לניה טעיס מידי זעא רחמי ולא אסא מיטרא: אי שריף מר הדא פינבא דדייסא. מלשון שורפה חיה (ע"ז דף טו.) (ו) פינבא מלא קף כמו מלחך פינבי (פסחים דף מע.) דייסא טריי"ש בלע"ז. ולחוכא קלמר ליה הכי משום דטעיס צרישא והדר זעא רחמי: רבי חנינא בן דוסא. תנא הוה: כל העולם כולו בלערי. שמבקשין מים לדותיהן: בנחת. שאני יושב צביתי ואני לריך לגשמים לפי שאין לי שדות: מאי אהניא ליה ללוסיא דכין גדול כשהיה מתפלל תפלה קצרה ציוס הכפורים שהיה אומר אל יכנס לפניך תפלת עובדי דרכים דר' חנינא מצטל ליה ללוסיא דכין גדול שאעפ"כ שנוע הקצרה תפלתו ופסיק מיטרא: שחונה. חמה כמו חמותי רליתי אור (ישעיה מד) מירגס יונתן בן עוזיאל שחנית: אס שחונה סהא גשומה. כשהיא חמה נריכה הארץ לגשמים מאד ותדיר: צס קול יולאס ואומרת כל העולם כולו. ולא גרסי' מהר חורב: קצ חרובים מערז שצס לערז שצס. כל השבת היה ניזון זכך. חסר לחס היה ומתגלגל היה כחרובין: אקטרסא. דבר שמעלה עשן כקטור הכצנן (ז) משום

(א) טהור פ"ב מ"ה, (ב) עוקצין פ"ב מ"א, (ג) נג' הערוך ערך פ'אין א' דאחנאי פי' ספיט מלואת אורן, (ד) נכרות ת. יומא קט: יבמות עב. סנהדרין סד., (ה) נזיל דמתחא ובי"א הערוך צ"ג, (ו) נג' הערוך אשפזתי פי' הוא שם אמו של רב פפא, (ז) יומא נג:, (ח) יומא נב: ע"ש, (ט) שם נג:, (י) צרכות ז: חולין פו., (יא) וישין בסנהדרין קו: כפכפ"י וע"ע צפ"י רש"י צרכות כ., (ב) ויקרא א', (ג) ופי' לעיל כ.: (ד) וישע גרסינן ר"פ גזר ענינא חלש לניה טעיס מידי זעא רחמי ולא אסא מיטרא: אי שריף מר הדא פינבא דדייסא. מלשון שורפה חיה (ע"ז דף טו.) (ו) פינבא מלא קף כמו מלחך פינבי (פסחים דף מע.) דייסא טריי"ש בלע"ז. ולחוכא קלמר ליה הכי משום דטעיס צרישא והדר זעא רחמי: רבי חנינא בן דוסא. תנא הוה: כל העולם כולו בלערי. שמבקשין מים לדותיהן: בנחת. שאני יושב צביתי ואני לריך לגשמים לפי שאין לי שדות: מאי אהניא ליה ללוסיא דכין גדול כשהיה מתפלל תפלה קצרה ציוס הכפורים שהיה אומר אל יכנס לפניך תפלת עובדי דרכים דר' חנינא מצטל ליה ללוסיא דכין גדול שאעפ"כ שנוע הקצרה תפלתו ופסיק מיטרא: שחונה. חמה כמו חמותי רליתי אור (ישעיה מד) מירגס יונתן בן עוזיאל שחנית: אס שחונה סהא גשומה. כשהיא חמה נריכה הארץ לגשמים מאד ותדיר: צס קול יולאס ואומרת כל העולם כולו. ולא גרסי' מהר חורב: קצ חרובים מערז שצס לערז שצס. כל השבת היה ניזון זכך. חסר לחס היה ומתגלגל היה כחרובין: אקטרסא. דבר שמעלה עשן כקטור הכצנן (ז) משום

תורה אור השלם

1. אלהים באונינו שמענו אבותינו ספרו לנו פעלת בימיהם בימי קדם: ההלים מר ב

הגהות הב"ח

(א) נב' שמעיה דמר דשית: (ב) שם ואתו כולי עלמא למיזבן מיניה ואמינא להו מהא סי' להריוול גזר ענינא בעא רחמי ולא אסא סי' נתעמיטו ביתו למחר אמר להו סי' עת רצון היא למבעי רחמי זעי רחמי: (ג) רש"י ד"ה פלי' כי זה לוח כמשחקין זה עם זה (ד) ד"ה אבותינו לבעי רחמי זעי רחמי: (ה) ד"ה אי שריף כי מל' שורפה חיה אי אכיל מר חזא פינבא מלא קף: (ו) ד"ה אקטרסא סי' כקטור הכצנן כדי שיהיו סבורין השכבים שאופה בתור המ':

גליון הש"ס

נב' א"ל שני דוכתך. עיין חולין דף קג ע"א רש"י ד"ה טוף:

לעיו רש"י

שול"ץ. מוקחת ירוקת. טריי"ש. מאכל של חיטה בתשה.

רבינו גרשום

האשה שכובשת ירק ונגע טומאה לקלה, אין מביאין טומאה לירק, כיון דנכבשו בטיל ליה בתורת יד. זיתים בטריפיהן. טרפא נמי הם ידות. אמא קיימנא. בההיא שעתא. דפרונאי. מקום. שחונה. חמימה.